

Dnr 2015-13-3.5.1

Yttrande
24 mars 2015

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Planera för effekt! Slutbetänkande från Samordningsrådet för smarta elnät (SOU 2014:84) M2015/157/Ee

SAMMANFATTNING

År 2012 beslutade regeringen att tillsätta ett samordningsråd för så kallade smarta elnät (dir 2012:48). Rådet skulle bland annat ta fram ett förslag till nationell handlingsplan för utveckling av smarta elnät 2015-2030. Resultatet av rådets arbete har presenterats i ett slutbetänkande, vilket Konjunkturinstitutet lämnar några övergripande kommentarer på. Konjunkturinstitutet välkomnar rådets ambition att konkretisera behov och utmaningar vilka kan följa av en anpassning av elsystemet till långsiktiga energi- och klimatpolitiska målsättningar. Konjunkturinstitutet instämmer med rådet så till vida att behovet av smarta elnät är avhängigt den framtida utformningen av klimat- och energipolitiken. Konjunkturinstitutet anser det därmed olyckligt att rådets arbete skett innan visioner för svensk energi- och klimatpolitik för 2030 konkretiserats.

Otydlig definition försvårar utvärdering

I betänkandet står att (s. 191): ”[s]marta elnät som bransch är svårdefinierad och överlappar i stora delar elkraftsbranschen men även andra områden som informations- och kommunikationsteknologi utgör en viktig del av branschen.”

Konjunkturinstitutet menar att:

- Det är ett problem att begreppet ”smarta elnät” varken är tydligt eller internationellt entydigt. Inte minst för att det då är svårt att utvärdera satsningar på smarta elnät och att jämföra dessa mot andra alternativa energi- och klimatpolitiska åtgärder.

Behovet av smarta elnät beror av framtida klimat- och energipolitik

I betänkandet diskuteras smarta elnät utifrån olika ”framtidbilder”. I en av dessa har småskalig vindkraft och solenergi fått sitt ”reella genombrott” medan en alternativ framtidbild innebär att ”Sverige satsar på bibehållen och effektiviserad basproduktion där kärnkraften har en betydande roll” (s. 219).

Konjunkturinstitutet anser att:

- Det visserligen kan vara viktigt att reda ut framtida behov och utmaningar för elmarknaden. Dock innehåller slutbetänkandet mycket ”utifall att”- resonande. Osäkerhet kännetecknar all ”framtidanalys” men är i detta fall särskilt problematiskt eftersom behovet av smarta elnät, precis som betänkandet själv framhåller, bland annat är betingat på den framtida utformningen av svensk energi- och klimatpolitik.
- Det är svårt att medverka till ”tydliga spelregler på marknaden” (s. 33) - vilket är ett uttalat syfte med rådets arbete, utan att veta de svenska målsättningarna - dvs. de långsiktiga spelreglerna - för energi- och klimatpolitiken 2030 (och 2050).
- Arbetet med smarta elnät föregår dessutom Energikommissionens arbete.

Inte givet att smarta elnät ökar efterfrågeflexibiliteten

I betänkandet anges att främjandet av utvecklingen av smarta elnät har flera syften. Det ska bland annat ”[s]kapa förutsättningar för aktivare elkunder”, ”[b]idra till ökad effektivitet, förbättrad elkvalitet och driftsäkerhet i elnätet” och ”[u]nderlätta introduktion och utnyttjandet av förnybar elproduktion” (s. 33).

Med smarta elnät (som kan registrera volym och pris på timbasis) anser rådet att elanvändningen kan bli effektivare (s. 94) och generera kostnadsbesparingar via att delvis flytta förbrukning från dyra till billigare timmar.

Konjunkturinstitutet vill i detta sammanhang uppmärksamma att:

- En möjlighet att spara el inte är att betrakta som att elanvändningen, i nuläget, är ineffektiv. Istället kan det betyda att elen används när behovet (och därmed efterfrågan) är som störst. Med andra ord har kunderna högre betalningsvilja under vissa tider på dygnet. I enlighet med detta finns det studier som indikerar att hushållen är relativt prisokänsliga. Det innebär att trots högre elpriser kommer inte hushållens efterfrågan att anpassa sig i så stor utsträckning.
- Även om fler aktörer anstränger sig för att anpassa sin konsumtion (inom ramar för smarta elnät) är det inte tydligt hur detta löser, och inte bara mildrar, långsiktiga utmaningar i energisystemet vilka kan uppstå givet en ökad andel kortsiktigt varierande förnybar elproduktion.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Anna Mansikkasalo.

Mats Dillén

Anna Mansikkasalo